

אין אלטרנטיבה: ה-AfD וישראל

צורות ביטוי, פונקציות ותפיסות של "הסולידריות עם ישראל" של ה-AfD

אנדריאס יאקובס, פליקס בוימל

- < מאז הטבח של ה-7 באוקטובר 2023, מפלגת "אלטרנטיבה לגרמניה" (AfD) מציגה את עצמה יותר ויותר כמפלגה פרו-ישראלית.
- < צורת הצגה עצמית זו מושכת תשומת לב בינלאומית, במיוחד בארה"ב, בחלקים מאירופה ובישראל.
- < בגרמניה, ארגונים יהודיים ודוברים ישראליים סותרים את ההצגה העצמית הזו ומצביעים על נטיות אנטישמיות בתוך מפלגת ה-AfD.
- < מפלגת ה-AfD משתמשת בעיקר ב"סולידריות שלה כלפי ישראל" כדי להכשיר שנאת מוסלמים, לתקוף יריבים פוליטיים ולהסיח את הדעת מעמדות ימין קיצוניות, רויזיוניסטיות ואנטי-דתיות.
- < הכשרה פוליטית, באמצעות הארה וניתוח ביקורתי, יכולה לחשוף את אופיין האינסטרומנטלי הטהור של עמדות אלו ברמה הבינלאומית.

1. מבוא

לכל המאוחר מאז מתקפת הטרור של חמאס ב-7 באוקטובר 2023, מפלגת ה-AfD הציגה את עצמה כמליצת יושר של ישראל וכתומכת בחיים היהודיים בגרמניה. נציגי המפלגה מתארים את המדינה היהודית כמעוז של ערכים מערביים במזרח התיכון ומדגישים, כי ה-AfD היא התומכת היחידה והבלתי-מתפשרת של האינטרסים הישראליים והיהודיים. ברמה הבינלאומית ובמיוחד בארה"ב, בחלקים מאירופה וגם בישראל, הצגה עצמית זו נופלת יותר ויותר על אוזניים קשובות. לעומת זאת, מנקודת מבטם של מספר עצום של דוברים יהודיים וישראליים בגרמניה, ה-AfD נחשבת ל"מפלגה לאנטישמים"¹, שהרטוריקה הפרו-ישראלית שלה נראית כמונעת בעיקר מטעמים אינסטרומנטליים.² הטקסט המונח כאן לפנינו מציב את הרטוריקה הפרו-ישראלית של ה-AfD בהקשרו ומאיר את תפקידיה, השפעותיה ואת טיעוני הנגד שלה.

מציגה את עצמה כתומכת בישראל

2. צורות ביטוי ותפיסות מושג "הסולידריות עם ישראל" מצד ה-AfD

זמן קצר לאחר ה-7 באוקטובר 2023 הכריז יו"ר הכבוד של ה-AfD, אלכסנדר גאולנד: "ישראל היא המערב בסביבה שדוחה את המערב והנלחמת בו. כשאנו עומדים לצד ישראל, אנו גם מגנים על אורח חיינו שלנו ועל צורת חשיבתנו (...)"³. סגנית יו"ר סיעת הפרלמנט של ה-AfD, ביאטריקס פון שטורך, הביעה מאוחר יותר תחושה דומה: "מגיני החיים היהודיים וידידי המדינה היהודית אינם נמצאים כיום בשמאל, אלא בימין הדמוקרטי: ב-AfD, עם חירט וילדרס, עם ויקטור אורבן ועם דונלד טראמפ (...)"⁴. גם אליס וידל הדגישה את מחויבותה לכאורה של ה-AfD לישראל ולמען החיים היהודיים בגרמניה. למשל, בשיחה עם אילון מאסק בפלטפורמת X ב-9 בינואר 2025, היא הצהירה: "ה-AfD היא (...) המגינה היחידה של העם היהודי (...)" בגרמניה.⁵

רטוריקה זו מושכת יותר ויותר תשומת לב בינלאומית. בהתאם לכלי תקשורת שונים, מפלגת ה-AfD נתפסת יותר ויותר כאחת מאותן מפלגות ימין אירופאיות הנוקטות עמדה יותר פרו-ישראלית.⁶ גם בישראל, משקיפים כבר אינם רואים במפלגה אך ורק ימין קיצוני ואנטישמי, אלא מצביעים בנוסף על אגף מתון לכאורה ופרו-ישראלי. לדוגמה, ה"טיימס אופ ישראל" כתב ב-23 בפברואר 2025 בנוגע לשיחה בין אליס וידל לאילון מאסק: "ויידל מובילה את האגף היותר מתון של ה-AfD, הכולל תמיכה מתמשכת בישראל".⁷ גם פרשנות ב"ג'רוזלם פוסט" קבעה כי

תפיסה בינלאומית וקולות ביקורתיים

¹ כך לפי יוזף שוטר, נשיא המועצה המרכזית של יהודי גרמניה, מצוטט מתוך: t-online.de, 20 באוגוסט 2024. https://www.t-online.de/nachrichten/deutschland/innenpolitik/id_100472352/afd-ist-eine-partei-fuer-antisemiten-zentralrat-der-judenwarnt.html (גישה אחרונה: 18 בספטמבר 2025).

² ראה: פפאל-טראובר, ארמין: "ה-AfD והאנטישמיות", 10 באוקטובר 2017. <https://www.bpb.de/themen/rechtsextremismus/dossier-/rechtsextremismus/257899/die-afd-und-der-antisemitismus> (גישה אחרונה: 18 בספטמבר 2025).

³ הבונדסטאג הגרמני: פרוטוקול מליאה 20/128, מושב 128, ברלין, 12 באוקטובר 2023, עמ' 15904. <https://dserver.bundestag.de/btp/20/20128.pdf#P.15897> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

⁴ הבונדסטאג הגרמני: פרוטוקול מליאה 20/197, מושב 197, ברלין, 7 בנובמבר 2024, עמ' 25720. <https://dserver.bundestag.de/btp/20/20197.pdf#P.25711> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

⁵ אילון מאסק - שיחה מלאה עם אליס וידל: מנכ"ל טסלה מדבר עם יו"ר מפלגת הימין הקיצוני הגרמנית AfD, יוטיוב, סרטון באורך 1:14:07, הועלה על ידי The Economic Times, 9 בינואר 2025, 00:47:50, <https://www.youtube.com/watch?v=cpjKbWKZn00>, (גישה אחרונה: 18 בספטמבר 2025).

⁶ ראה לדוגמה: ג'רוזלם פוסט, 24 בדצמבר 2024. <https://www.jpost.com/opinion/article-834617> (גישה אחרונה: 28 באוקטובר 2025); הגרדיאן, 27 בנובמבר 2023. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/nov/27/jewishantisemitism-support-israel-gaza-zionism> (גישה אחרונה: 28 באוקטובר 2025).

⁷ טיימס אופ ישראל, 23 בפברואר 2025. <https://www.timesofisrael.com/germanys-rising-far-right-afd-is-split-over-israel-jewscall-party-a-danger-either-way/> (גישה אחרונה: 18 בספטמבר 2025).

ה-AfD לכאורה עומדת לצד ישראל, ושאינ מפלגה אחרת בגרמניה שתדמה לה בכך.⁸ בהתאם, דיווחים מצביעים על כך שגם קולות מקרב הממשלה הישראלית קוראים להתמקד יותר במפלגות פופוליסטיות ימניות באירופה.⁹ במקרים מסוימים, ה-AfD אף נחשבת לכשעצמה ל"בעלת ברית פוטנציאלית".¹⁰ עם זאת, הצהרות כאלה עדיין נתקלות ב"איסור רשמי מצד הממשלה"¹¹, לפיו ישראל הרשמית מחרימה מגעים עם המפלגה למרות עמדותיה הפרו-ישראליות.¹² ניסיונות התקרבות מצד ה-AfD לא צלחו עד כה.¹³ פרשנים ישראלים מדגישים גם כי שינוי בעמדה זו אינו חייב להיות ללא-תנאי, אלא שיש לשקול את הדבר לכל היותר תוך שמירה ברורה על האינטרסים של ישראל.¹⁴

תפיסה חיצונית זו של ה-AfD עומדת בניגוד מוחלט להערכת הקולות הישראליים והיהודיים בגרמניה. שגריר ישראל, רון פרושאור, הצהיר ב-2024 כי השגרירות בברלין אינה מקיימת קשרים עם ה-AfD ואינה מתכוונת לשנות גישה זו.¹⁵ גם הקהילה היהודית שומרת על מרחק. המועצה המרכזית של יהודי גרמניה (ZdJ) ו-16 ארגונים נוספים הזהירו בהצהרה כי מפלגת ה-AfD היא "אנטי-דמוקרטית, בזה למין האנושי, ובמידה רבה ימנית קיצונית",¹⁶ וכי "שנאת יהודים, רלטיביזציה של השואה ואפילו הכחשתה מצאו במפלגה בית".¹⁷ בחוברת מ-2024 של הוועד היהודי האמריקאי (AJC), ה-AfD מתוארת כ"קיצונית ימנית אתנית" עם "אידיאולוגיה אנטישמית ברורה".¹⁸ שרלוטה קנובלוך, נשיאת הקהילה היהודית של מינכן, מתחה ביקורת על המפלגה והזהירה מפני השפעתה על השיח הציבורי: "מאז הקמתה, [ה-AfD] תרמה תרומה מכרעת להרעלת השיח החברתי בארצנו ולהפיכתם מחדש של רגשות אנטישמיים למקובלים בחברה".¹⁹

⁸ ראה: ג'וזלם פוסט, 31 באוגוסט 2024. <https://www.jpost.com/opinion/article-817175> (גישה אחרונה: 29 באוקטובר 2025).

⁹ ראה: Tagesspiegel 22 במרץ 2025. <https://www.tagesspiegel.de/internationales/in-israel-fallt-die-brandmauereuropasrechtsextreme-sind-die-neuen-verbundeten-13389169.html> (גישה אחרונה: 19 בספטמבר 2025).

¹⁰ ציטוט מתוך ספראגן, אברהם: "הבריתות הימניות הקיצוניות הגלובליות של נתניהו", JStreet Policy Brief, 13 במרץ, 2025, עמ' 1-3. <https://jstreet.org/wp-content/uploads/2025/03/Avraham-Spragargen-Netanyahus-Global-Far-Right-Alliances.pdf> (גישה אחרונה: 28 באוקטובר 2025).

¹¹ מצוטט בתוך ספראגן, אברהם: הבריתות הימניות הקיצוניות הגלובליות של נתניהו, JStreet Policy Brief, 13 במרץ, 2025, עמ' 1-3. <https://jstreet.org/wp-content/uploads/2025/03/Avraham-Spragen-Netanyahus-Global-Far-Right-Alliances.pdf> (גישה אחרונה: 28 באוקטובר 2025).

¹² ראה: מידה, 29.08.2024. <https://mida.org.il/2024/08/29/%D7%94%D7%A9%D7%9E%D7%90%D7%9C-%D7%D7%99%D7%A6%D7%95%D7%A0%D7%99-%D7%94%D7%90%D7%A0%D7%98%D7%99%D7%A7%D7%99%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99-%D7%9E%D7%AA%D7%97%D7%96%D7%A7%D7%92%D7%9D-%D7%91%D7%92%> (עברית) (גישה אחרונה: 30 באוקטובר 2025).

¹³ ראה: מידה, 29.08.2024. <https://mida.org.il/2024/08/29/%D7%94%D7%A9%D7%9E%D7%90%D7%9C-%D7%D7%99%D7%A6%D7%95%D7%A0%D7%99-%D7%94%D7%90%D7%A0%D7%98%D7%99%D7%A7%D7%99%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99-%D7%9E%D7%AA%D7%97%D7%96%D7%A7%D7%92%D7%9D-%D7%91%D7%92%> (עברית) (גישה אחרונה: 30 באוקטובר 2025).

¹⁴ ראה: הביטחוניסטים (IDSF) 15 במאי 2025. <https://idsf.org.il/report/who-needs-enemies> (עברית) (גישה אחרונה: 30 באוקטובר 2025).

¹⁵ מצוטט מתוך Deutschlandfunk, 1 בספטמבר 2024. <https://www.deutschlandfunk.de/israelischer-botschafter-demokratischpalaestinisches-staat-auf-den-weg-bringen-104.html> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

¹⁶ המועצה המרכזית של יהודי גרמניה: "הצהרה משותפת נגד ה-AfD", מרץ 2025. https://www.zentralratderjuden.de/wp-content/uploads/2025/03/Gemeinsame_Erklaerung_gegen_die_AfD.pdf (גישה אחרונה: 18 בספטמבר 2025).

¹⁷ ציטוט מתוך שפיגל אונליין, 4 באוקטובר 2018. <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/juedische-organisationen-warnenvor-afd-partei-sei-rassistisch-und-antisemitisch-a-1231600.html> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

¹⁸ ראה: רופקה, אנדראה/ספיט, אנדריאס: "כיצד ה-AfD מסכנת את הדמוקרטיה שלנו - מפלגת המהפכה", AJC ברלין. מכון לורנס ולי רמר ליחסי יהודים-גרמנים, יולי 2024. https://ajcgermany.org/system/files/document/AJC-Berlin_AFD-Broschuere_v03.pdf (גישה אחרונה: 18.09.2025).

¹⁹ ציטוט מתוך *katholisch.de*, 25.09.2018. <https://www.katholisch.de/artikel/19053-juden-in-der-afd-scharfe-kritik-anneuer-vereinigung> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

3. אנטישמיות ב-AfD

התפיסה של ה-AfD כ"מפלגה לאנטישמים"²⁰ נתמכת על ידי מחקרים אמפיריים. לדוגמה, סקר שהוזמן על ידי המועצה המרכזית של יהודי גרמניה אצל חברת Forsa למחקר סוציולוגי ולאנליזות סטטיסטיות – אחד ממכוני מחקר השוק והדעות המובילים בגרמניה – הראה, שתומכי ה-AfD מסכימים עם הצהרות אנטישמיות בתדירות גבוהה מהממוצע.²¹ על פי מחקר של הוועד היהודי האמריקאי (AJC) מ-2021 ניתן למצוא הצהרות אנטישמיות, תיאוריות קונספירציה וחשיבה לאומנית בכל דרגי המפלגה.²² מחקר של קרן קונרד אדנאואר מ-2023 מוכיח גם צידוד מוגבר בעמדות אנטישמיות בקרב תומכי ה-AfD.²³

ממצאים אלה מקבלים חיזוק על ידי הצהרות אנטישמיות ורוויזיוניסטיות-היסטוריות מצד מנהיגי AfD בודדים. ידוע היטב מקרהו של וולפגנג גדעון, שהפיץ מיתוסים אנטישמיים בנוגע לקונספירציות ושסולק מהמפלגה רק באיחור.²⁴ הנס-תומאס טילשניידר, חבר הפרלמנט מטעם ה-AfD, הצהיר בנוגע למאבקה של ישראל בחמאס: "מה שישראל עושה כעת ברצועת עזה אינו מקובל. ישראל מענישה באופן קולקטיבי את הפלסטינים על פשעי חמאס. (...) אגב, אותו דבר חל גם על הגרמנים והשוואה. אי אפשר להטיל אחריות על כל העם הגרמני בשל פשעי קומץ של אנשים."²⁵

לדברי הפובליציסט שטפן דיטל, השקפות מסוג זה אינן בודדות אלא נפוצות אפילו בדרג הבכיר של המפלגה. יתר על כן, הצהרות אנטישמיות לרוב אינן נענשות ומלוות לעתים קרובות בהפצת מיתוסים על קונספירציות.²⁶ פליקס קליין, נציב הממשלה הפדרלית לחיים יהודיים ולמאבק באנטישמיות, מציין בנוסף כי המפלגה רוצה להקשות על קיום טקסים ותקנות יהודיים, כגון שחיטה כשרה, או אף לאסור אותם.²⁷

²⁰ כך מסר נשיא המועצה המרכזית של יהודי גרמניה, יוזף שוסטר, שצוטט מתוך: t-online.de, 20 באוגוסט 2024 https://www.t-online.de/nachrichten/deutschland/innenpolitik/id_100472352/afd-ist-eine-partei-fuer-antisemiten-zentralrat-der-juden-warnt.html (גישה אחרונה: 18.09.2025).

²¹ ציטוט מתוך kna/ja. "תומכי AfD מסכימים עם הצהרות אנטישמיות לעתים קרובות במיוחד", יודישה אלגמיינה צייטונג 16 בנובמבר 2021. <https://www.juedische-allgemeine.de/politik/afd-anhaenger-stimmen-antisemitischen-aussagen-besonders-oft-zu> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

²² ציטוט מאתר domradio.de, 17 בדצמבר 2021. <https://www.domradio.de/artikel/auf-allen-ebenen-der-partei-vorhanden-neuestudie-zu-antisemitismus-der-afd-und-der> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

²³ ראה: הירנדורף, דומיניק: "עמדות אנטישמיות בגרמניה - סקר מייצג על שכיחותן של עמדות אנטישמיות באוכלוסייה הגרמנית", פורסם על ידי קרן קונרד אדנאואר, יולי 2023. <https://www.kas.de/documents/252038/22161843/Antisemitische+Einstellungen+in+Deutschland.pdf/cead70cb-a767-65f8-82a1-5f3537c409d1?version=1.0&t=1689845078953> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

²⁴ ראה: ZEIT ONLINE, 20 במרץ 2020. <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2020-03/afd-antisemitismus-wolfganggedeon-austritt> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

²⁵ ציטוט מקרן אמדאו אנטוניו: "דו"ח מצב החברה האזרחית בנושא אנטישמיות #12: כל סוג של אנטישמיות במדינה זו מביא עמו גם קריאה למתוח קו תחתיה", פורסם על ידי קרן אמדאו אנטוניו. ברלין, 2023. <https://www.amadeu-antonio-stiftung.de/wp-content/uploads/2023/11/Lagebild-Antisemitismus-12.pdf> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

²⁶ ראה: דיטל, שטפן: אנטישמיות וה-AfD. ברלין 2025, עמ' 70.

²⁷ ראה: Deutschlandfunk, 5 באוגוסט 2023. <https://www.deutschlandfunk.de/antisemitismusbeauftragter-klein-die-afd-isteine-gefahr-fuer-juedisches-leben-in-deutschland-102.html> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

4. פונקציות "הסולידריות עם ישראל" של מפלגת ה-AfD

הציטוטים והדוגמאות שצינו לעיל מבהירים, עד כמה הרטוריקה הפרו-ישראלית של מפלגת ה-AfD מונעת באופן שימושי אינסטרומנטלי וכיצד יש להבינה בהקשר של עמדות פרוגרמטיות אחרות. בעיקר ניתן לזהות ארבע פונקציות אינסטרומנטליות כאלה.

שימוש אינסטרומנטלי
לקידום סדר יום פוליטי

לגיטימציה לשנאת מוסלמים

עלייתה של מפלגת ה-AfD קשורה קשר הדוק לדחייתה את המוסלמים. הדגש וההצדקה של "הליבה" האנטי-מוסלמית שלה²⁸ היא אפוא התפקיד החשוב ביותר של ה"סולידריות עם ישראל". הצהרות וטקסטים מכונים רבים מצביעים על כך, שתמיכה בישראל ובחיים יהודיים משרתת בעיקר דחייה של חיים מוסלמיים. מניפסט הבחירות של 2025 [של ה-AfD] קובע: "החיים היהודיים בגרמניה מאוימים בעיקר מצידם של מוסלמים אנטי-יהודיים ואנטי-ישראליים".²⁹ ביאטריקס פון שטורך מדגישה: "שנאת היהודים המיובאת ממדינות אסלאמיות היא כה עצומה (...) שאף הממשלה הפדרלית אינה יכולה עוד להתעלם מבעיית המוסלמים כפי שנהגה לעשות עד כה".³⁰ קו מחשבה זה גם נמצא בהצעה שהגישה סיעת הפרלמנט של ה-AfD בנובמבר 2023, לפיה (...) העלייה המאיימת באנטישמיות בגרמניה היא בעיקר תוצאה של הגירה המונית בלתי-מבוקרת ממדינות מוצא מסוימות בעלות רוב מוסלמי (...).³¹

חשיפת יריבים פוליטיים

פונקציה שנייה של ה"סולידריות עם ישראל" טמונה בחשיפתם של יריבים פוליטיים. פון שטורך ניצלה את ברכותיה לרגל 75 שנים להקמתה של מדינת ישראל כדי להאשים את הקואליציה השלטת דאז בחוסר מעש במאבק נגד הטרור האסלאמיסטי.³² חבר הפרלמנט של ה-AfD, ברנד באומן, היה בוטה אף יותר באוקטובר 2024 כאשר האשים את מפלגות המרכז בעליית האנטישמיות: "זו הייתה מדיניות ההגירה הגרמנית, במיוחד במהלך 16 שנות ממשלת ה-CDU/CSU. הם אלה שנושאים באשמה ובאחריות".³³ הדגש על "סולידריות עם ישראל" באופן בלעדי משמש כאן בעיקר להצגת מפלגות אחרות כחלשות וכלא-עקביות ולהדגשת תפקידה של ה-AfD עצמה כמגינה לכאורה על ערכים מערביים או לאומיים.

²⁸ ראו אלטרנטיבה לגרמניה: "תוכנית לגרמניה: התוכנית הבסיסית של אלטרנטיבה לגרמניה", 2016, עמ' 49.
https://www.afd.de/wp-content/uploads/2023/05/Programm_AfD_Online_.pdf (גישה אחרונה: 19.09.2025).

²⁹ התאחדות מפלגת ה-AfD: "זמן לגרמניה: תוכנית האלטרנטיבה לגרמניה לקראת הבחירות לבונדסטאג הגרמני ה-21", 12-11 בינואר 2025.
https://www.afd.de/wp-content/uploads/2025/02/AfD_Bundestagswahlprogramm2025_web.pdf (גישה אחרונה: 18.09.2025).

³⁰ סיעת הפרלמנט של מפלגת ה-AfD בבונדסטאג: "ביאטריקס פון שטורך: 7 באוקטובר וכישלון המדינה הגרמנית", 7 באוקטובר 2024.
<https://afdbundestag.de/beatrix-von-storch-der-7-oktober-und-das-deutsche-staatsversagen> (גישה אחרונה: 19.09.2025).

³¹ הבונדסטאג הגרמני: "מסמך 20/9151: זיהוי ברור ומאבק יעיל באנטישמיות באמצעות הגירה - גירוש תומכי טרור אנטישמי". תקופת החקיקה ה-20, 7 בנובמבר 2023. <https://dserver.bundestag.de/btd/20/091/2009151.pdf> (גישה אחרונה: 24.09.2025).

³² ראה: סיעת הפרלמנט של ה-AfD בבונדסטאג: "ביאטריקס פון שטורך: סיעת הפרלמנט של ה-AfD מברכת את ישראל ליום הולדתה ה-75", 25 באפריל 2023. <https://afdbundestag.de/beatrix-von-storch-die-afd-bundestagsfraktion-gratuliert-israel-zum-75-geburtstag> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

³³ הבונדסטאג הגרמני, פרוטוקול מליאה 20/191, מושב 191, ברלין, 10 באוקטובר 2024, עמ' 24788.
<https://dserver.bundestag.de/btp/20/20191.pdf> (גישה אחרונה: 18.09.2025).

הסחת דעת מהאנטישמיות העצמית

ה-AfD מנסה זה מכבר להסיח את הדעת מהאנטישמיות בתוך שורותיה. דוגמה אחת לכך היא האגודה המזוהה עם המפלגה "יהודים ב-AfD" (JAfD), שנוסדה ב-2018. על פי מרכז משה מנדלסון ללימודים יהודיים-אירופיים, ה-JAfD משמשת בעיקר "להציג את ה-AfD כמי שאינה ימין קיצוני וגם שאינה אנטישמית, מבלי לשנות באופן מהותי את התוואי הפוליטי של המפלגה ואת ההרכב הפרסונלי שלה".³⁴ גם ההסתמכות על "המערב הנוצרי-יהודי" משמשת בעיקר להסחת הדעת מעמדות אנטישמיות בתוך המפלגה ולהשרשת אנטישמיות בעיקר בקהילות מוסלמיות.³⁵ לאחר ה-7 באוקטובר, ניסיונות אלה של הסחות דעת המבוססות על המוטו "מי שתומך בישראל לא יכול להיות אנטישמי", הורחבו וכללו גם "סולידריות עם ישראל". מבחינה אסטרטגית, כל המאמצים הללו משמשים בעיקר כמסווה לשאננות העצמית, שמאחוריה ממשיכים להתפתח נרטיבים אנטישמיים וקודים של קונספירציה.³⁶

בימוי מראית עין
של שאננות

קריאה ל"מדינה חזקה"

סיסמת ה"סולידריות עם ישראל" משמשת גם כתמיכה טיעונית ל"רטוריקה של חוק וסדר". בכך, ישראל מדומיינת בגרמניה כמודל למדינה "קשוחה", בעוד שמיקומה הגיאוגרפי הספציפי של המדינה ואתגריה ההיסטוריים, הפוליטיים והצבאיים מועלמים בדרך כלל.³⁷ כבר ב-2018 דרש גאורג פזדרסקי, שהיה בזמנו סגן הדובר הפדרלי של מפלגת ה-AfD כדלקמן: "כדוגמה עלינו לקחת את ישראל, שיש לה עשרות שנות ניסיון באבטחת גבולות ובהגירה. בסופו של דבר, גם אנו חייבים לאבטח את גבולותינו ולגרש אנשים."³⁸ גישורי פערים רטוריים כאלה מראים, שמה שחשוב ל-AfD בסופו של דבר אינו האחריות הגרמנית כלפי ישראל אלא סדר יום לאומני גרמני שבו זיכרון פשעי מלחמת העולם השנייה והשמדת יהודי אירופה כמעט ואינו תופס עוד מקום. דוגמה מובהקת לכך היא "נאום דרזדן" של בירן הוקה, בו גינה את האנדרטה ליהודי אירופה שנרצחו וקרא לה "אנדרטת הבושה".³⁹

5. מסקנות

השיקולים שתוארו לעיל הבהירו כי "הסולידריות של ה-AfD עם ישראל" משמשת בעיקר לליבוי שנאה נגד מוסלמים, להסחת הדעת מהאנטישמיות העצמית ולהפיכת עמדות הימין הקיצוני לנגישות יותר. בכך, המפלגה תורמת לרלטיביזציה של האנטישמיות.

סדר יום אנטי-מוסלמי
מאחורי התמיכה בישראל

כיצד ניתן להתמודד עם תמרון הטעיה זה? ראשית, חובה לזהות ולהסביר בצורה ברורה יותר בגרמניה, אך גם בעולם את הסתירות הטבועות ב"סולידריות עם ישראל". ההכשרה הפוליטית

³⁴ בוטש, גדעון: "היהודים ב-AfD ואנטישמיות", פרסומי מרכז המחקר אמיל יוליוס גומבל, אנטישמיות וקיצוניות ימנית, אפריל 2020. עורך: מרכז משה מנדלסון ללימודים יהודיים-אירופיים, פוטסדאם, עמ' 15. <https://www.mmz-potsdam.de/files/MMZ-Potsdam/Download-15.pdf>. (ג'שה אחרונה: 18.09.2025) Dokumente/EJG_Mitteilungen_2020_01.pdf

³⁵ ראה: ביצל, כ'קונצה: "נאום שנאה מוסלמי ימני קיצוני: אינסטרומנטליזציה של דת כאסטרטגיה של גיוס קולות של ה-AfD". Z Religion Ges. Polit 5, 2021, עמ' 489. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s41682-021-00076-y.pdf>. (ג'שה אחרונה: 19.09.2025)

³⁶ ראה: דיטל 2025, עמ' 107.

³⁷ ראה: רנסמן, לארס: „גיוס המשקע. לניתוח האנטישמיות ב-AfD“, מכון רמר של ה-AJC ברלין, 2020, עמ' 23. <https://ajcgermany.org/de/broschueren/die-mobilisierung-des-ressentiments-zur-analyse-des-antisemitismus-der-afd> (ג'שה אחרונה: 29 באוקטובר 2025)

³⁸ מצוטט מתוך ידישה אלגמינה צייטונג, 5 בפברואר 2018. <https://www.juedische-allgemeine.de/politik/was-die-afd-von-juden-will>. (ג'שה אחרונה: 8 באוקטובר 2025)

³⁹ ראה: דיטל 2025, עמ' 21.

נקראת בעיקר להעלאת המודעות לחוסר-ההתאמה בין רטוריקה פרו-ישראלית של ה-AfD כלפי חוץ לבין מדיניותה המפלה – כלפי פנים. פרספקטיבות השוואתיות בינלאומיות תוכלנה להועיל כאן. שכן, גם מפלגות ימניות לאומניות וימניות קיצוניות אחרות משתמשות בעמדות דומות לצורך יצירת פרופיל ולהסחת דעת.

הכשרה פוליטית יכולה, באמצעות הסברה וניתוח ביקורתי, לחשוף את אופיין האינסטרומנטלי גרידא של עמדות אלו ובו-זמנית להדגיש את הסכנה הטמונה בעמדות אלה ללכידות החברתית ולתרבות הדמוקרטית. חבילת צעדים תואמת מצב חייבת תחילה לכלול קידום אוריינות תקשורתית ויכולת בדיקת מקורות, שיאפשרו להבחין בין סולידריות אותנטית לבין אינסטרומנטליזציה טקטית. שנית, יש להעלות את המודעות למנגנונים שבאמצעותם גורמים פופוליסטיים ימניים מתייחסים בו-זמנית לתופעות שונות כמו אנטישמיות ושנאת מוסלמים. מנגנוני אינסטרומנטליזציה, מניפולציה וניכוס אידיאולוגיים מתגלים רק כאשר הרטוריקה הפנימית של ה-AfD מוצגת וממוקמת בהקשרה במסגרת עמדותיה הפרו-ישראליות. שלישית, משימתה של ההכשרה הפוליטית היא להעמיק את המודעות לאחריותה ההיסטורית של גרמניה ולעגן אותה כבסיס לשיפוט דמוקרטי. רביעית, הכשרה פוליטית יכולה לפתח ולהציע פורמטים מעשיים כגון סדנאות, מעגלי דיונים או חומרי הוראה כדי להפיץ לקהל רחב יותר את הסכנות של "סולידריות עם ישראל" אינסטרומנטלית (שבסופו של דבר אינה סולידריות כלל) ולחזק את החוסן הדמוקרטי.

בעלי ברית חשובים במאמצים אלה הם שחקנים וארגונים יהודיים ופרו-ישראליים מבוססים בגרמניה, המסוגלים לזהות את הכפילות הרטורית של ה-AfD ולסווג במדויק את התפיסות והעמדות הישראליות. כשמשווים בין השניים מתברר מהר מאוד, כי ה-AfD אינה שותפה חליפית לישראל בגרמניה.

המערכת ופרטי התקשרות

המחברים

ד"ר אנדריאס יאקובס

אנדריאס יאקובס הוא סגן ראש מחלקת הניתוח והייעוץ וראש מחלקת הלכידות החברתית בקרן קונרד אדנאואר בברלין.

פליקס באוימל

פליקס באוימל עובד כיועץ עבור מינהלת פורומי חינוך פוליטי בחטיבת החינוך הפוליטי.

מו"ל: קרן קונרד אדנאואר, 2025, ברלין

אנשי קשר:

ד"ר אנדריאס יאקובס

סגן ראש מחלקת הניתוח והייעוץ וראש

מחלקת הניתוח והייעוץ הלכידות החברתית

Andreas.Jacobs@kas.de

טל': +49 30 26996-3744

פליקס באוימל

מינהלת פורומי חינוך פוליטי

בחטיבת החינוך הפוליטי

Felix.Baeuml@kas.de

טל': +49 30 26996-3514

קרדיט לתמונת השער:

© IMAGO / מייק שמידט

עיצוב ועריכה: עמותת קרן קונרד אדנאואר

הופק בתמיכה כספית מטעם הרפובליקה הפדרלית של גרמניה.

פרסום זה של עמותת קרן קונרד אדנאואר מיועד למטרות מידע בלבד. אין להשתמש בו למטרות בחירות מצד מפלגות פוליטיות, פעילים או עובדי קמפיינים. הדבר חל על בחירות פדרליות, מדינתיות ומקומיות, כמו גם על בחירות לפרלמנט האירופי.

טקסט של יצירה זו מורשה תחת הרישיון הבינלאומי "Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International" license (CC BY-SA 4.0) (זמין בכתובת: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.en>).

ISBN 978-3-98574-326-1